

Ruchy tektoniczne. O artystycznych symptomach transformacji

Zderzenie płyt tektonicznych – wbrew dynamicznej nazwie – to nie nagle, jednostkowe wydarzenie, ale długotrwały, złożony proces o niejasnym początku i niedających się przewidzieć skutkach. Jednocześnie jest to zjawisko totalne, które trwale zmienia krajobraz i zamieszkujące go organizmy.

Tytułowa metafora pozwala wyjść poza wąskie rozumienie transformacji jako jednoznacznego przełomu, który dokonał się w 1989 roku i zmienił ramy ustrojowe oraz system gospodarczy. Wystawa Ruchy tektoniczne traktuje transformację jako proces: uporczywe ścieranie się i przenikanie dwóch systemów, równoczesne wygasanie starego porządku i powstawanie nowego. W latach 80. i 90. XX wieku płyty tektoniczne Wschodu i Zachodu napierały na siebie, aby w końcu stworzyć nową formację skalną – peryferia globalnego kapitalizmu. Zanim to jednak nastąpiło, trwał ruch: niejednoznaczny, deliryczny, czasem gwałtowny, zawsze pełen podskórnych napięć.

W 1991 roku Zbigniew Sajnog deklarował: Sztuka – czuły barometr stanu ludzkości, jej przedpojęciowy penetrator. Niniejsza wystawa traktuje sztukę w podobny sposób – jako symptom zmian, wizualne świadectwo, wyraz swojego czasu. Ruchy tektoniczne koncentrują się na dwóch zasadniczych płaszczyznach. Pierwsza dotyczy przemian w sferze ducha, druga – materii. Wystawa stara się uchwycić ich wzajemne oddziaływanie na przykładzie kilkudziesięciu prac. Wiele z nich pokazywanych jest po raz pierwszy. Towarzyszą im archiwalia oraz dokumenty życia społecznego. Wyłania się z nich główna trajektoria transformacji: wyznacza ją ruch od nadziei do rozczarowania, od różnorodności do ujednolicenia, od aktywności do zastoju.

Jakub Banasiak

Artyści i artystki:

Jacek Adamas, Paweł Althamer, Andrzej Awsiej, Rafał Bujnowski, Faustyn Chełmecki, Ewa Ciepielewska, Jerzy Czuraj, Andrzej Dudek-Dürer, Edward Dwurnik, Egon Fietke (właśc. Andrzej Miastkowski), Jarosław Fliciński, Galeria Działań Maniakalnych, Władysław Hasior, Paweł Jarodzki, Joanna Kabala, Marek Kijewski, Kijewski/Kocur (Marek Kijewski, Małgorzata Malinowska), Grzegorz Kłaman, Leszek Knaflewski, Paweł Konjo Konnak, Paweł Kowalewski, Jarosław Kozakiewicz, Janina Kraupe-Świdorska, Jacek Kryszkowski, Zofia Kulik, Paweł Kwiek, Przemysław Kwiek, Zbigniew Libera, Marcin Maciejowski, Piotr Młodożeniec, Jarosław Modzelewski, Teresa Murak, Yach Paszkiewicz, Praffdata, Mariola Przyjemaska, Krzysztof Raczyński, Marek Rogulski, Wilhelm Sasnal, Michał Sidorczyk, Marek Sobczyk, Jacek Staniszewski, Roman Stańczak, Kazik Staszewski, Lech Emfazy Stefański, Karol Suka (właśc. Karol Kazimierski), Eugeniusz Szczudło, Jerzy Truszkowski, Piotr Uklański, Zbigniew Warpechowski, Wspólnota Leeżeć, Piotr Wyrzykowski, Yo Als Jetzt, Marcelo Zammenhoff (właśc. Piotr Wygachiewicz), Ziemia Mindel Würm, Alicja Żebrowska, Artur Żmijewski